

tant, el lector, alhora que s'enfronta amb el fenomen estètic en si, s'embolica i es compromet amb el fragment d'humanitat que el llibre li ofereix.

És en aquest punt que entra en joc el sistema de preferències alludit per fer la distinció inicial. Perquè, donat que la lectura és un solaç —el vici impune de Larbaud—, cada lector l'orientarà segons les seves necessitats morals o psicològiques. Els uns —i torno a la simplificació— tractaran de trobar en la literatura un suplement de somni; els altres, un suplement de vida. Uns voldran escapar, amb el llibre, de la urgència dolorosa amb què els assalta la vida; d'altres li demanaran un contacte més ampli amb l'amargor inevitable, voraç i temptadora, d'aquesta mateixa vida. Convé, però, fer encara un altre aclariment. Tots dos lectors, tots dos tipus de lectors, al meu veure, pel sol fet de ser-ho, de ser lectors, ja suposen una *distància* entre ells i la vida. L'home que viu, que viu intensament —o que es pensa que viu intensament—, no sent el desig de llegir. Teòricament, l'home *vital* no en sentirà més que qualsevol animal —una vaca— sa: ell seria l'animal sa. Però aquest home no existeix: l'home és sempre un animal malalt. I quan no busca remei —o calmant— en la lectura, el trobarà en d'altres recursos que solem qualificar d'embrutidors: l'alcohol, el cinema o el que sigui.

De tota manera, per paradoxal que sembli, el suplement de somni i el suplement de vida, adés esmentats, no es corresponen amb els respectius

mancaments. Seria natural que l'home de realitats acudís, com a lector, als llibres d'evasió, i que l'home abstret o poruc de la realitat anés als llibres que li'n donessin notícia. Però, per regla general, la compensació no es dóna, en aquest punt. Veiem, en canvi, que cada lector pretén prolongar en la lectura el fil de les seves preocupacions habituals. El qui té por a la vida del carrer segueix tenint-ne a la mateixa vida en els llibres: les repugnàncies no es resignen a desaparèixer perquè el seu objecte es presenti sota espècie literària. I, al contrari, l'amor a les coses i als homes, en la seva tragèdia fatal, es manifesta igualment en el gust de lector. Al capdavall, llegir és seguir vivint, i cadascú ho fa a la seva manera.

LLIBERTAT

Potser fóra excessiu, gairebé una broma, al·legar-hi allò de «la música de les esferes». La venerable opinió de Pitàgores no mereixeria ara massa respecte, ni tan sols com a mera referència metafòrica. Però, així com segons l'illustre filòsof de l'Antiguitat els homes no ens adonem del so —«so»— més o menys melodiós que l'univers emet en funcionar, hi ha qui assegura que tampoc els veïns de les cascades del Niàgara no «senten» el fragor continu de les aigües en aquests coneixuts saltants. La raó de totes dues insensibilitats acústiques seria idèntica: el fet d'estar acostumats